

*TUULA
SAARIKOSKI
KAAOS
JA
KIRKKAUS
MUISTEMAT*

WSOY

TUULA SAARIKOSKI

Kaaos ja kirkkaus

Muistelmat

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ

HELSINKI

© TUULA SAARIKOSKI JA WSOY 2015

ISBN 978-951-0-39958-3

PAINETTU EU:SSA

Sisällys

1. Maailmani järähti ennen kuin opin sitä tuntemaankaan 9
2. Pahin pula-aika tuli vasta sodan loputtua 19
3. »Joko kävelet vieressä tai mene tiehesi» 26
4. Yhteen kuulumisen tunne oli vahva 37
5. Saku Sammakon suuren kosioretken alku 52
6. Musiikin, pukeutumisen ja elämäntapojen uusi aika 70
7. Armi Ratia oli hyvä lavastaja ja hyvä keksimään 86
8. Vapaaherratar, Tasavallan prinsessa ja Morsian 102
9. Työmatkalla toiseen kulttuuriin näkee syvemmälle 118
10. Tauno Palo oli aitojen tunteiden mestari 138
11. Ja niin minut värvättiin kääntäjäksi 145
12. Odota, katso mitä tapahtuu 164
13. Tyhjiys ja rajattomat mahdollisuudet on suuri täydellisyys 182
14. Ruotsin kuningas tuli, Pentti kuoli. Elokuu 1983 196
15. Suomessa alkoi virkamiesten lakko 5.4.1986 203
16. Pyrkimys on mennä ohi rajojen 221
17. Mieli on peili 250

I was born under a wandering star

— LEE MARVIN

1. Maailmani järähti ennen kuin opin sitä tuntemaankaan

Olen syntynyt Viipurissa joulun jälkeen vuonna 1936. Viime vuosisadalla. Viime vuosituhanella.

Synnyin kahden suvun perhepiiriin, joka oli vauras, tarmokas ja juureva. Ennen kuin täytin kolme, koko se hyvinvointi oli tuusan nuuskana.

Äidin vanhemmat olivat Savosta Viipuriin muuttaneita Parkkosia ja Seppäsiä. Sieltä minulla ja veljelläni oli kolme enoa, jotka isänsä, meidän vaijan Juho Jalmar Parkkosen tavoin olivat rakentajia, kirvesmiehiä, ja muodostivat yhdessä hyvän grynderiporukan, kun yksi pojista opiskeli rakennusmestariksi. Vaija oli rakentanut perheelleen Viipuriin talon, jossa oli huoneistot myös kaikille pojille, kun nämä aikanaan menisivät naimisiin, ja mummolle iso puutarha ja kasvimaat. Ainoan tyttären Hilman, minun äitini, otaksuttiin lähtevän tästä kodista aikuisena miehensä luo.

Isän suku oli Ungereita ja Bergholmeja. Isoisäni Fredrik William Unger, jota me kutsuimme isoksi, oli rauta-

tieläinen, Viipurin sähkölaitoksen johtaja. Isolla ja Rosamummolla oli neljä lasta, Toini, Paavo, Aili ja Reino, joista toiseksi vanhin, minun isäni Paavo William, isä-Paavo, syntyi 1898. Siitä suunnasta oli siis kaksi tättiä ja yksi setä. Oli myös talo, puutarha ja kasvihuone, jossa Reino-setä kasvatti viinirypäleitä, kesäpaikka Säiniöllä ja isolla ystäviensä kanssa kimppaveneenä huutokaupasta ostettu entinen Venäjän tsaarin salonkivene.

Pari vuotta ennen minun syntymääni nimi Unger suomennettiin Unkariksi. Viitisen vuotta minua vanhempi veljeni, Paavo Juhana, poika-Paavo, ehti olla muutaman vuoden ajan Unger, minä olin ensimmäinen syntymä-Unkari.

Maailma, johon synnyin, pommitettiin vuosisadan alkupuolen sodissa niin hajalle, että vielä 1950-luvun puolivälissä se oli raunioina. Kesällä 1955 matkustin Englantiin ja takaisin maitse ja meritse. Toisen maailmansodan päättymisestä oli kulunut kymmenen vuotta, mutta vieläkin Lontoossa, keskellä kaupunkia, korttelit St. Paulin katedraalin takana olivat raunioita, Kölnissä oli maineikkaasta tuomiokirkosta vain osa seinistä pystyssä eikä kovin monta taloa sen ympärilläkään ehjänä, raunioita oli kaikkialla. Vain Ruotsissa oli vaurasta ja rakennuskanta ehjää, koska Ruotsi oli pysytellyt erossa maailmansodasta.

Niissä raunioissa tuhoutui paljon vanhaa roinaa, ja siten paljon hyvää tilaa vapautui aivan uudelle, kaikelle sille, josta vähitellen kehkeytyi se miellyttävyyys ja muka-

vuus ja elämisen leveys, joka meitä on ympäröinyt ainakin koko tämän uuden vuosituhannen alun.

Vähän yli kolme vuotta Viipurista lähdön jälkeen aloitin koulunkäynnin taas kuitenkin Viipurissa.

Olimme talvisodan jälkeen asuneet Lauttasaassa, iso oli silloin liittynyt perheeseen ja asui meidän kanssamme. Emme nytkään olleet puilla paljailla, isällä, joka silloin oli sodassa, oli edelleen työpaikka Helsinkiin siirtyneessä Viipurin Nopeassa, viipurilaisessa kuljetusliikkeessä, ja äidillä oli pieni valtion virka. Meiltä ei puuttunut mitään, mutta omaisuutta ei enää ollut. Mummo asui samassa rapussa meitä vastapäätä minua kymmenen vuotta vanhemman Irma-serkkuni kanssa, jonka isä, Nestor-eno, oli kaatunut talvisotajoulun jouluaattona. Minä olin ison ja mummon hoivissa päivät, kun äiti oli töissä ja Paavo koulussa.

Mieleenpainuvin asia minulle oli Lauttasaaren ajalta se, että olin puoli vuotta umpikuuro. Minulla oli kummassakin korvassa paha tulehdus eikä antibiootteja ollut. Tosin penisilliini oli jo keksitty, mutta sitä oli vasta sotilaiden käytössä.

Isä haavoittui sodassa »siellä jossakin» ja oli samassa paikassa »siellä jossakin» sotilassairaalassa muutaman kuukauden. Siihenkään ei vielä loppunut isän sotiminen, joka oli alkanut, kun hän oli 18-vuotiaana liittynyt suojeluskuntaan ja valkoisten sotaväkeen, ja ollut Viipurissa »marskin lähettinä». Tämä jatkosota oli jo isäni kol-

mas sota, ja tässä kuten talvisodassakin hän oli ratsuväen kiväärieskadroonan vääpeli.

Isä ja isän perhe olivat valkoisia, äidin perhe sosiaalidemokraatteja, siis punaisia. Perheiden välillä vallitsi kuitenkin molemminpuolinen kunnioitus ja ystävyys, ja ainoa tietämäni kriisitilanne syntyi, kun isä meni kaikkien muotojen mukaisesti pyytämään tulevan vaimonsa kättä tämän isältä. Isäni oli tilaisuuden kunniaksi pukeutunut parhaaseen pukuunsa, joka oli suojeluskunnan univormu. Vaija, äidin isä, katsoi kosijaa ja sanoi: »Miestä vastaan minulla ei ole mitään, mutta menhän vaihtamaan vaatteet.»

Jatkosodassa »siellä jossakin» – eli Aunuksen Karjalassa, Porajärvellä – vihollisen kiväärinammus lävisti hänen rintansa sydämen vasenta reunaa viistäen ja poistui vasemmasta olkavarresta. Isän sotiminen ei loppunut siihen, koska hän jäi henkiin. Hän sai kuitenkin viettää toipumisloman kotona perheensä parissa.

Olin Lauttasaaren apteekin pysäkillä odottamassa isää. Tuntisin isän siitä, että hänen vasen käsivartensa olisi lentokoneessa, telineessä, joka piti haavoittuneen puolen tukevasti paikoillaan. Isä siis olisi univormussa, käsi telineessä.

Jännitti kamalasti.

Sitten bussista astui alas sotilaspukuinen mies, käsi telineessä. Olisiko tuo mies minun isäni? Mistä sen voisi tietää? Kysymällä.

»Oot sie miun isä?», kysyin mieheltä.

Olin kaksikielisen kodin lapsi. Ulkona puhuin kaikkien kanssa helsinkiläistä, mutta heti kotioiven sisällä, perheen parissa, kieli vaihtui viipuriksi. Se oli kaupunkimurre, ei lähelläkään rehevää karjalanmurretta, melkein vain mie ja sie ja jotain vähäisiä poikkeamia yleiskielestä. Se oli meidän perheen toinen kotimainen, sitä puhuin 20-vuotiaaksi asti kotona.

Koulunkäyntini siis alkoi »sotien välissä» Viipurissa, ja ensimmäinen katkos siihen tuli sotatilanteen takia jo ensimmäisen luokan joululomalla. Viipurilaislasten koulunkäynti oli katkonaista menoa. Kun isoveljeni Paavo oli aloittanut kansakoulun syyskuun alussa 1939, marraskuun viimeisenä päivänä alkoi talvisota, koulu loppui ja siviilit evakuoitiin sitten heti pois Viipurista.

Minä en silloin ollut vielä täyttänyt kolmeakaan, eikä minulla ollut mitään kuvaa maailmasta, vasta niinä kuuhausina elämä alkoi hahmottua. Lähteminen, jättäminen, vaeltaminen ja tilapäisyys tuntuivat olevan tässä maailmassa elämisen pääasialliset ainekset. Siitä lähtien olen vaeltanut, lähtenyt, jättänyt, muuttanut, kunnes vasta uudelle vuosituhanalle tultua aloin ajatella, ettei se olekaan tarpeellista. Vasta silloin taisi lakata minun henkilökohtainen talvisotani.

Paavo jatkoi Viipurissa alkanutta koulunkäyntiään Helsingissä, oikeammin Lauttasaassa, jota ei ollut vie-

lä liitetty Helsinkiin. Lauttasaaren sillan puolivälissä oli Helsingin vaakuna, Helsingin raja oli siinä.

Kun Paavo sitten aloitti oppikoulun, samana vuonna jolloin minä menin kansakoulun ensimmäiselle luokalle, me olimme taas Viipurissa, syyskuussa 1943. Toisesta koulupäivästä lähtien kävelin kouluun yksin pitkin katuja, joita reunustivat enimmäkseen rauniot. Syksyn pimetessä rauniotaloista pilkotti siellä täällä valottomalle kadulle valoja, ihmisiä siis asui niissä. Rauniotalot eivät tuntuneet minusta pelottavilta, pikemmin jotenkin alituneilta, noloilta, kuin olisivat hävenneet sitä etteivät olleet pysyneet pystyssä.

Jouluna oli Viipurin tuomiokirkon kello nostettu telineeseen urheilukentälle, ja siinä soitettiin joulun alkaminen. Menin isän kanssa sitä kuuntelemaan. Kirkko oli raunioina mutta kello loi joulun tunnelman siihen arvaamattoman, vähän epätodellisen ja tilapäisen tunteisen sotatalven juhlaan. Kun kaikki oli vaimennettua ja pimennettyä, kirkonkellon vahva sointi oli kuin rohkeuden kaiku.

Koulut Helsingissä ja Viipurissa ja muissa sodan uhkaamissa kaupungeissa pantiin taas kiinni joulun jälkeen, mutta maalla koulunkäynti jatkui. Me menimme äidin ja ison kanssa Mänttään, missä isän serkku, Walttu-setä, oli asemapäällikkönä ja asui suuren perheensä kanssa suuressa vanhassa virkatalossa puiston keskellä.

Kun sitten koulujen kesäloma oli alkanut kesäkuun ensimmäisenä päivänä 1944, äiti, iso, Paavo ja minä olimme heti matkustaneet Mäntästä isän luo Viipuriin. Tarkoitus oli lähteä juhannukseksi Revonsaareen, kesämökille, ja olla siellä siihen asti, että koulut syyskuun alussa taas alkaisivat myös Viipurissa. Isäkin oli nyt jo päässyt ikänsä puolesta siviiliin.

Olin osannut lukea hyvin jo kouluun mennessä, nyt olin oppinut kirjoittamaan ja laskemaan, mutta yksi tärkeä taito puuttui, en osannut uida.

Uimaseura Viipurin uimarit oli ilmoittanut aloittavansa uimakoulun Hiekkarannassa vielä ennen juhannusta. Paavo lähti viemään minua uimakouluun. Lähdimme kotoa Mallaskadun ja Brahenkadun kulmasta kävelemään rauniotalojen ohi, ohi uusien ja kunnostettujen ja asuttujen kerrostalojen kohti linnaa. Kaupunki oli lähes autio. Sotatilanne Kannaksella oli muuttunut, kukaan ei tiennyt varmasti mitä oli tapahtunut. Sen verran tiedettiin, että Hitlerin armeija oli voitettu, Saksa oli luhistunut. Puna-armeijan joukot olivat vapautuneet suursodasta ja ilmeisesti vyöryivät nyt Leningradista länteen. Viipuri oli uhattuna ja siviilit oli kaupungista taas evakuoitu, viimeisetkin rippeet lähdössä pois. Myös me. Kaupunki tyhjeni.

Kävelimme Viipurin linnan ohi kulkevaa siltaa, taivas linnan tornissa liehuvan Suomen sotalipun yllä oli tumma, musteensininen, valaistus myrskyä enteilevä,

hiljaisuudessa vain meidän askelemme kumisivat puisella sillalla. Kuin olisimme olleet yksin kaupungissa, jota rajuilma uhkasi. Hiekkarannalla ei ollut ketään, ei uimakouluakaan. Palasimme samaa tietä takaisin ja juoksimme ehtiäksemme kotiin ennen kaatosadetta.

Myrsky puhkesi seuraavana yönä. Se tuli maalta, mereltä ja ilmasta, tykkitulena ja pommikuuroina.

Meidän perhettä ei ollut evakuoitu koska isällä oli tilaisuus järjestää meille Viipurin Nopean kuorma-auto. Tarkoitus oli ottaa muuttokuorman kaikki tavarat, muuttaa oikeasti pois Viipurista. Aika ei kuitenkaan ollut otollinen niin järjestyneelle toimenpiteelle, vallalla oli kaaos. Kuorma-auton lava tuli viidessä minuutissa tupaten täyteen sairaita ja vanhuksia. Äidin päätöksellä auto lähti viemään nämä ihmiset Kouvolaan, joka oli lähin turvallinen paikka. Me jäimme Viipuriin odottamaan saisiko isä lähipäivinä meille toisen auton. Siihen oli hyvät mahdollisuudet, aivan varmaa se ei kuitenkaan ollut, sillä kaikki kuljetusvälineet olivat armeijan käytössä ja sotakoneen alaisia.

Seuraavana aamuna herätessäni hämmästyin nähdesäni ikkunasta meren. Merinäköalan olivat siihen asti täydellisesti peittäneet Havin vallit, korkeat heinää kasvavat hiekkadyynit. Ryssän pommikoneet olivat varhain aamulla pommittaneet ne hajalle.

Päivällä, kun olimme keittiössä haukkaamassa välipalaa, kuului hirveä räjähdys, painealto iski keittiön

sisäikkunan rikki ja äidin kädessä piimälasi kääntyi ylösalaisin. Sitten alkoi taukoamaton pauke.

Puhelinyhteydet olivat poikki, puskaradio toimi kuitenkin hyvin, ja saimme nopeasti tietää, että pommi oli räjähtänyt osuessaan ratapihalla seisovaan ammusjunaan. Junasta sinkoili nyt räjähtäviä ammuksia hengenvaarallisen tiuhasti joka suuntaan. Kuulimme myös sankaritarinan siitä, miten ratapihalla työskentelevä nuori mies oli henkensä kaupalla sukeltanut junan alle ja saanut ehjäksi jääneen junan osan irrotettua ja siirrettyä turvallisen välimatkan päähän.

Hälytyssireenit olivat lakanneet toimimasta kun sähköt katkesivat. Poliisiautot toitottivat torvea hälytyksen merkiksi. Ratsupoliisit kiersivät kertomassa kun vaara oli ohi. Monet ihmiset majoittuivat kokonaan pommisuojaan eli asuintalonsa kellariin, jonka seinät ja katto oli tuettu hirsirakenteilla. Jos pommi osui taloon, pommisuoja saattoi olla loukku. Eivät ihmiset juuri itkeneet tai voivotelleet, he olivat hiljaa. Myös me lapset olimme hiljaa, enkä muista että olisin ollut peloissani.

Pelko ei olekaan lapsuudenmuistojeni osa. Vasta nyt 2000-luvulla olen lukenut tutkimuksesta, joka antaa sellaisen selityksen, että sodan lapset torjuivat pelontunteen piiloon niin syvälle, ettei se päässyt koskaan esiin. Se on varmaan totta. Luulen ettei lapsena olisi voinut selvittää tällaisista pitkään jatkuvista, käsittämättömän uhkaavista tilanteista jos olisi pitänyt vielä pelätäkin.

Kun me sitten saimme toisen kuorma-auton, emme enää edes yrittäneet ottaa mukaan mitään sellaista, mitä ei voinut kantaa kädessä. Pääasia oli että pääsisimme tällä kertaa autoon, joka taas tuli heti täyteen epätoivoisia ihmisiä. Iso ja Paavo olivat auton lavalla, äiti ja minä istuimme kuljettajan kopissa.

Autothan eivät kulkeneet bensalla. Autoja oli vähän ja niissä kaikissa oli niin sanottu häkäpönttö, jossa poltettiin pilkkeitä, puuhaketta. Puukaasu antoi moottoriin niin vähän tehoa, ettei täydessä ihmislastissa oleva kuorma-auto pystynyt ajamaan ylämäkeen, vaan kaikkien oli noustava kävelemään mäet ylös. Myös äiti ja minä kävelimme ylös jyrkkää mäkeä, joka johti pois kaupungista matkalla kohti Kouvolaan. Käännyin katsomaan alhaalla meren rannalla olevaa Viipuria. Koko kaupunki paloi. Suuri kaupunki oli pelkkää liekkimerta ja savua oli valtavasti. Se oli uskomattoman vaikuttava näky. Järkyttävän upea sodan maisema.

2. Pahin pula-aika tuli vasta sodan loputtua

Koko elämäni ajan meillä on tammikuun lopulla vietetty Paavon päiviä. Ensin isä-Paavon, sitten, isän kuoltua, veljeni Paavon nimipäivää. Molemmat ovat olleet sukujuhlia, isän nimipäivät vielä korostuneemmin kuin veljen, koska helsinkiläisen suvun läsnäololla oli suuri merkitys Viipurin kodin menetyksen jälkeen.

Kun veljenikin sitten kuoli, ensimmäinen tammikuun 25. ilman Paavon päiviä nosti vahvasti esiin vuosikymmenten muistot perhejuhlasta, joka säännöllisesti kerran vuodessa pysäytti normaaliarjen, kuin joulu tai juhannus tai pääsiäinen ilman niiden velvoittavaa yleisen perinteen taakkaa.

Ne olivat kahvikekkerit. Sodan jälkeisinä pulavuosinakin tarjoomukset olivat kohtalaisen muhkeat, ehkä silloin jopa muhkeammat kuin myöhemmin, kun kaikkia elintarvikkeita sai taas ostaa vapaasti ja niitä ylipäänsä oli ostettavissa. Mummo paistoi pullaa. Muutenkin mummo paistoi pullaa joka viikko, yleensä lauantaina,

ja vuosi vuodelta, mummon vanhetessa, pulla muuttui yhä mauttomammaksi ja sitä kehuttiin yhä vuolaammin.

Minun tehtäväni oli paistaa pikkuleipiä. Kakut äiti osti Ekbergiltä. Minä leivoin meille aina jouluksi hannatädin pikkuleipiä ja ruskeita piparkakkuja, Paavon päiväksi taas vinoneliöitä, joihin ripoteltiin mantelirouhetta keskelle, ja hilloleipiä, joissa kahden pienen murotaikinakiekon välissä oli vaapukkahilloa. Hillo oli kotitekoista.

Ruoan suhteen olimme melko omavaraisia. Isällä oli Leppävaarassa pientaloalueella rintamamiespalsta, taloa sen metsäiseen ylärinteeseen ei koskaan rakennettu, mutta valoisassa tontin osassa kasvatettiin kaikki vuoden perunat ja porkkanat ja muut juurekset ja sipulit, marjapensaat ja omenapuut ja mansikkapenkit tuottivat hyvin hoidettuna hyvän sadon. Vaikka lauantaikin oli koulupäivä, saimme Paavon kanssa myös koko syksyn ahkeroida Helsingin ympäristön metsissä lauantai-iltapäivät ja sunnuntait keräämässä vadelmia, mustikoi-
ta, puolukoita ja sieniä. Vadelmat olivat hankalimpia poimia, tuntui että ne kasvavat aina nokkosten seassa muurahaispesän vieressä.

Sunnuntai-iltaisain keittiö oli täynnä koreja, ja marjoista isä ja mummo tekivät hilloja ja mehuja. Isä kokeili joka syksy myös marmeladia erilaisilla resepteillä, joista mikään ei tahtonut tuottaa toivottua tulosta.

Tavallisen helsinkiläisen kerrostalon kellariin, jossa oli sodan aikana ollut pommisuoja, isä ja iso olivat nikkaroineet puhtaat lautahyllyt ja lattialle juureslaarit. Hyllyillä olivat mehut lähes sadassa lasipullossa, ja hillot, niitäkin useita kymmeniä lasipurkkeja, lattialla purkeissaan suolasienet ja suolakurkut, talviomenat laatikossa silkkipaperikääreissä, ja laareissa perunat ja muut juurikasvit. Kellari oli kuiva, kylmä ja pimeä. Pelottava paikka maan alla.

Meillä oli sodan jälkeen sellainen perhekokonaisuus, jossa isän, äidin ja meidän kahden lapsen lisäksi oli isän isä ja nyt myös äidin äiti. Iso oli syntynyt vuonna 1869, mummo kymmenen vuotta myöhemmin. Kumpikaan ei ollut köyhästä kodista, iso oli Hollolasta, käsityöläismestareiden suvusta, ja mummo oli Sulkavalta talonpoikaissuvusta kuten miehensäkin, Juho Parkkonen, meidän vaija. Kumpikin heistä, mummo ja vaija, oli muuttanut perintöosansa rahaksi, ja he olivat rakentaneet Viipuriin ensin pienen talon, sitten sen isomman, jossa oli asunnot myös poikien perheille.

Iso oli nähnyt 1800-luvun nälkävuodet. Hän kertoi niistä minulle muistojaan, jotka ehkä auttoivat häntä suhteuttamaan oman evakkokohtalonsa vaikkei hänen lapsuuden kotinsa ollut nälkävuosista kovin paljon kärsinyt. Hänen isänsähän ei ollut viljelijä vaan maalarimestari, käsityöläinen. Hollolan vanhalla hautausmaalla on vieläkin muutama isoisäni isän tekemä erikoinen hauta-

muistomerkki, valkoiseksi maalattu metallinen puoliksi avattu »papyroskäärö».

Toinen ja viimeinen evakkoreissumme luovutetusta Viipurista päättyi taas Helsinkiin. Taas olimme pari päivää isän serkun, kansakoulunopettaja Helmi Virtasen luona Runeberginkadulla, Sonckin korttelissa. Siirryimme sieltä vähäksi aikaa Jokamiehen ruotsinkirjan ja koulujen englanninkirjan tekijän Lydia Almilan asuntoon Merikadun ja Kapteeninkadun kulmataloon, osoitteeseen Laivanvarustajankatu 10. Monen muun helsinkiläisen tavoin hän luovutti kotinsa tilapäisesti sodassa kotinsa menettäneiden siirtolaisten käyttöön.

Siitä oli lyhyt matka Kaivopuiston rantaan ja veneellä Uunisaaren uimalaan, jonne Paavo nyt sitten vei minut uimakouluun. Siellä lopultakin opin uimaan. Syyskuun alussa Paavo meni toiselle luokalle Ratakadun Norssiin, klassiselle, minä Tehtaankadun kansakouluun myös toiselle.

Autoja kaupungissa oli hyvin vähän. Sen ajan Helsingin tunnusmerkki olivat halot. Kaikki aukiot ja torit olivat täynnä korkeita halkopinoja, metrin halkoja. Asuinhuoneiden lämmityksessä ja keittiön hellassa tarvittiin pienemmäksi pilkottuja klapeja, ja niitä myytiin klapi-kaupoissa. Koko Sepänkadun puistonviereinen osa oli matalia puutaloja, ja jokaisessa niistä taisi olla klapi-kauppa.

Yksi nainen, kaksi buikeaa elämää

Elämän alkuräjähdyksenä ovat kaksi sotaa. Seuraavat järjestykset tulevat kouluaikana Pentti Saarikosken heilana ja ensimmäisenä vaimona. Elämä runoilijaneron puolisona on selviytymistä kaaoksesta toiseen ja vastuunkantoa myös kahdesta lapsesta. Eron jälkeen elämä asettuu omille uomilleen – töitä lehtimaailmassa, Armi Ratian Marimekossa ja kirjailijana – kunnes seuraava elämänmullistus kohtaa Tuula Saarikosken. Hän joutuu sattumalta kääntäjäksi tiibetiläiselle laamalle. Saarikoskelle avautuu uusi maailma, joka vie mennessään ja johdattaa uskomattomien henkistymisen kokemuksien kautta arjen iloon. Kaaos vaihtuu kirkkauteen.

